

ਆਰ ਐਸ ਮੋਗੀਆ ਸਤ ਪਾਲ ਅਤੇ ਐਸ ਐਸ ਸੁਧਾਲਕਰ, ਜੇ. ਜੇ.

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ.,— ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

CWP ਨੰਬਰ 9107

28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1998

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - Art. 14 ਅਤੇ 16—ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ, 1934 - ਆਰ.ਐਲ.ਐਸ. 13.9 ਅਤੇ 13.10—ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਾਰਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਪਦਉੱਨਤੀ ਕਾਡਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਸਾਮੀਆਂ—ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ —ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ— ਕੀ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ - ਹੋਲਡ, ਨੰ.

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪਿਛਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੂਲੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ/ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ/ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਅਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯੋਗ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਓਨੀ ਹੀ ਉਲਝਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੀਨੀਅਰਤਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ।

(ਪਰਾ 13)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਬਲਰਾਮ ਕੇ. ਗੁਪਤਾ, ਡਾ.

ਕੇ.ਐਸ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਵਧੀਕ ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਐਸ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ, (1 ਤੋਂ 4), ਰਮੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 9 ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ

ਨਿਰਣਾ

ਆਰ ਐਸ ਮੋਗੀਆ, ਜੇ.

(1) ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1934 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੱਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਤੋਂ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, ਹੈੱਡ

Man Singh & another v. The State of Punjab & others 243
(R.S. Mongia, J.) (F.B.-j)

ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਹੇਠਲਾ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ, ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ, ਅੱਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਕ੍ਰਮਵਾਰ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪੁਲਿਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਾਲਜ ਫਿਲੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੁਝ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। 1 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਲਈ 22% ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ 2% ਅਸਾਮੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਜਿਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ, ਲੇਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ, ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਅੱਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ) ਦੇ ਰੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 30 ਮਾਰਚ, 1979 ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ (ਨਕਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ *P-1) ਪੁਲਿਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਾਲਜ, ਫਿਲੌਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“ਵਿਸ਼ਾ: ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ। ਗ੍ਰਹਿ (ਪੁਲਿਸ) ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਕੋਰਸ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਲੇਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ, ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਅੱਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰੈਂਕ ਲਈ ਅੱਗੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, ਸਹਾਇਕ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਰੱਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀ ਸੈਂਚਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਤਰੱਕੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਵ, ਗ੍ਰਹਿ (ਪੁਲਿਸ) ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਰੱਕੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਤਰੱਕੀ ਪੋਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰੋਸਟਰ, ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ, ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਰੱਕੀ ਪੋਸਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(2) ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਤੋਂ 10) ਜੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਹਨ, ਨੂੰ 30 ਮਾਰਚ, 1979 ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ, ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (4) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹਨ।

(4) ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1970 ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸਨ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ/ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਅਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਉਸੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੈਟਾਗਰੀ ਦੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ *ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਯੂ. ਆਈਜੀਪੀ (1)*। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੋਰਸ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਤਰੱਕੀ ਲਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ।

(5) ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜੋ ਕਿ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਯਮ 13.9 ਅਧੀਨ ਸੂਚੀ D-I ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋਅਰ* ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 13.9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚੀ D-II ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਿਸਨੇ ਅੱਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ * ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੂਚੀ 'ਈ' ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ' ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 13.10 ਦੇ ਅਧੀਨ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ

Man Singh & another v. The State of Punjab & others 245

(R.S. Mongia, J.) (F.B.)

ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੋਕ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ASI ਦੇ ਅੱਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਉੱਚ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(6) ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਨੁਕਤਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਥੋਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਕੋਰਸ, ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਸਕੂਲੀ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਪਦਉਨਤੀ ਕਾਡਰਾਂ ਵਿਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀਆਂ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੋਸਟਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਰੋਸਟਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰੋਸਟਰ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ/ਸਹਾਇਕ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਅਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵੀ ਰੱਖੋ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਰਡਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 13.7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸੂਚੀ ਨਿਯਮ 13.8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚੀ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 13.7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀ ਬੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਨੂੰ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਚੀ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਕਦਮ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ/ਅਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ/ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ 13.9 ਅਤੇ 13.10 ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਸੀ।

(7) ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕੇਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ:-

“ਸੱਚਮੁੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ, 1934 ਦੇ ਨਿਯਮ 13.9 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 13.10, ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਜਾਂ ਉੱਚ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ (ਅਨੈਕਸਚਰ PI) ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਕੰਗ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਜੇਕਰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਅਯੋਗ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 13.10 ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ ਜਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹਨ।”

(8) ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੁਬਾਰਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬੈਂਚ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ

Man Singh & another v. The State of Punjab & others 247
(R.S. Mongia, J.) (F.B.-j)

ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ।

(9) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 13.7 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ 13.9 ਅਤੇ 13.10 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਿੰਦੂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਫੁੱਲ ਬੈਚਾਂ ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫੁੱਲ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ, ਉਲਟ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ।

(10) ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਦਉਨਤੀ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਅੱਪਰ ਸਕੂਲ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ/ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ/ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਉਸੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨਾ।

ਕੋਰਸ ? ਕੀ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?

(11) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕਾਲਜ/ਸਕੂਲ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣ ਸਕੇ, ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ/ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ/ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ/ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਅਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾਰਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ/ਸਹਾਇਕ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨਾਲੋਂ।

(12) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਉੱਚੇ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਰੱਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ *ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ* (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੀਤੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ

(3) AIR 1993.SC 477

Man Singh & another v. The State of Punjab & others 249
(R.S. Mongia, J.) (F.B.-j)

15 ਨਵੰਬਰ, 1997 ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ -77 ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ/ਆਰਡਰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ 13 ਨਵੰਬਰ, 1997 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਰਫ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 15 ਨਵੰਬਰ 1997 ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਤੀ।

(13) ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਖੀਤ ਵਕੀਲ ਲਈ 2 ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੂਲੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ/ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ/ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ/ਅਪਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯੋਗ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਲਜ/ਸਕੂਲ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ:-

“ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਤਰਕ ਹੈ। ਕੰਗ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਕਿ

ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਜੇਕਰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਧੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।”

(14) ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦੋਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ

ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਨ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਸੀਟਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅਵੇਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਧੂਰਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਫੈ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ 100 ਦੇ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਨੰਬਰ 90 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਨ। ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਯੋਗ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਤਮ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਰਸ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ 90 ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜੋ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਖਵੇਂ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(4) ਦੇ ਅਭਿ-ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(15) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(16) ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 13 ਨਵੰਬਰ, 1997 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕੇਵਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਲਈ ਹੈ।

15 ਨਵੰਬਰ, 1997 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵੀ 15 ਨਵੰਬਰ, 1997 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (4-ਏ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜੇ ਇਹ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪਦਉੱਨਤੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।) ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਜਵਾਹਰ ਲਾਇ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਐੱਨ.ਸੀ. ਖਿਚੀ, ਜੇ.ਜੇ

ਸਹਿਦੇਵ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ , - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਸੰਤੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ,—ਜਵਾਬਦਾਤਾ

ਐਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 462

31 ਮਾਰਚ, 1998

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - Art. 226 ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ — ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ — ਡੀਲਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾ — ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ — ਅਜਿਹਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਭਾਵੇਂ ਯੋਗ ਹੋਵੇ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਉਦੇਸ਼ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਿਵੇਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਆਦਿ ਨੇ ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਦੇ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ"। ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚਲੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਕੌਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ "ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਪੱਤਰ..." ਹੋਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਨੋਟਿਓ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੀਮਤ ਅਰਥ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨੋਟਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਤੰਗ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਡੀਲਰ, ਇਸਦੇ ਆਮ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ "ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਬਿਨਾਂ

ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ"। ਸੌਜ਼ੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ